

Kraj Vysocina

Region
**Světelsko
a Leděčsko**

Region Světelsko a Leděčko

Církevní památky

Zámek

Muzea a galerie

Rozhledny a vyhlídková místa

Městská památková zóna

Zajímavosti a unikáty

Technická památka

Tvrz

Hrad

Zřícenina

Židovské památky

Skanzen

Lidová architektura

Sepulkrální architektura

Památné stromy

Natura 2000

Přírodní parky

Zvláště chráněná území

Kouty Tvrz Melechov

První doložená zmínka o objektu stojícím při severozápadním okraji přírodní lokality zvané Kostelní les pochází z roku 1415, její kořeny ale pocházejí zřejmě již ze 14. století. Do dnešní doby se zachovalo pouze několik stěn gotické tvrze vyskládaných z lomového kamene.

Světlá nad Sázavou

Světlá je označována jako město skla a kamene. Již od 17. století na Světelsku působilo množství drobných skláren, z nichž největší byla josefodolská. V roce 1967 se začalo s budováním moderní sklárny ve městě a s její výstavbou byl úzce spojen i vznik sklářské školy, která s určitými obměnami funguje do současnosti. Turistickým lákadlem je návštěva zdejšího podzemí a Muzea Světelska v prostorách zámku.

Zámek

Současný vzhled získal světelský zámek za rozsáhlé neorenesanční přestavby v letech 1868–1873, kterou inicioval František Josef Salm-Reifferscheid a jejímž autorem je pravděpodobně vídeňský architekt Svatoš.

Zámecký park byl založen kolem roku 1869. Podle dobové módy byl vybaven množstvím romantických staveb, mostů, schodišť či laviček. Nejkrásnější stavbičkou je pavilonek, kterému se říká „turecký“. Hrdě se tyčí v blízkosti jezu nad hladinou řeky.

V parku lze obdivovat také klenutý litinový most, který se zvedá nad kamenitou strží pod přelivem Horního rybníka. Most je dílem světelského zámečnicka Jakla.

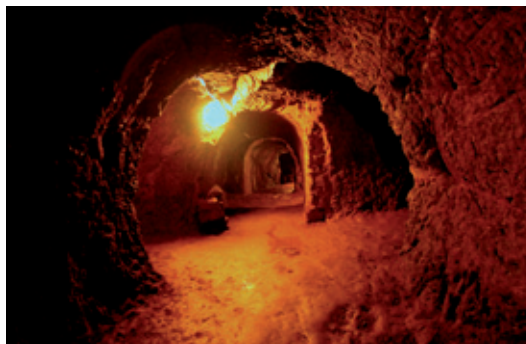
Světlá nad Sázavou

Kostel sv. Václava

Věž kostela sv. Václava návštěvníka zdálky upoutá svým neobvyklým vzhledem – horní patro je upraveno na způsob středověkého posebití. Renesančně upravená stavba v sobě navíc skrývá překrásnou vnitřní výzdobu.

Podzemí

Středověké světelské podzemí je vyraženo v tvrdé hornině skalnatého meandru Sázavy. Rozsáhlé chodby si však dodnes zachovávají tajemství, o jejich smyslu a účelu se totiž můžeme jen dohadovat v souvislosti s podobnými chodbami v okolních městech. Podzemí je přístupné veřejnosti.

Ledeč nad Sázavou

Městská památková zóna

Město Ledeč nad Sázavou se rozkládá na obou březích řeky Sázavy. Pravému břehu dominuje rozlehlý hrad z poloviny 13. století, který byl několikrát stavebně upravován. V roce 1753 koupila panství a hrad císařovna Marie Terezie a zřídila zde nadační velkostatek pro řád zchudlých šlechticů. V blízkosti hradu stojí barokní Thunovský letohrádek, jež pro svého bratra, salzburského arcibiskupa postavil v 17. století majitel panství Jan Arnošt z Thunu jako letní sídlo. Historické jádro města s kostelem sv. Petra a Pavla se nachází na levém břehu řeky. Část domů kolem obdélníkového náměstí si uchovala původní pozdně gotickou a renesanční dispozici. Židovská synagoga a hřbitov poukazují na dějiny ledečské židovské komunity. Historické centrum města je městskou památkovou zónou.

Ledeč nad Sázavou

Hrad

Rozsáhlý komplex ledečského hradu se majestátně vypíná na vápencovém ostrohu nad řekou Sázavou. Původní raně gotický hrad z poloviny 13. století byl v průběhu historie přestavován pozdně goticky, renesančně i barokně – tak, jak se měnily potřeby a vkus majitelů, kteří se zde často střídali. K návštěvě hradu již z dálky zve nově zpřístupněná okrouhlá věž, která dominuje celému hradnímu areálu i městu samotnému. Po zdolání 111 schodů se návštěvníkovi otevírá krásný výhled do širého okolí. V prostorách hradu je umístěno městské muzeum.

Kostel sv. Petra a Pavla

Ledečský kostel ze 14. století je díky své dekorativní síťové klenbě evropským unikátem. Její síťové hliněné žebroví nemá nosný, ale pouze dekorativní účel a je dílem místních hrnčířů. Stavba je nádhernou ukázkou vrcholné gotiky a byla dokončena v 16. století za vlády Jana Buriana Ledebčského z Říčan a Zdeňka Meziříčského z Lomnice.

Chřenovice

Kostel sv. Václava

Kostel patří k nejstarším památkám v kraji Vysočina. Jeho stáří prozrazuje věž, jež se na všechny čtyři strany ve třech patrech otevírá sdruženými románskými okny se sloupy. Jednoduchý románský kostel s obdélnou lodí a hranolovitou věží byl založen mezi lety 1134–1139, pravděpodobně za účasti sázavské stavební hutě. Raně gotický presbytář vznikl přestavbou staršího románského jádra v letech 1226–1236. Na severní straně můžeme dodnes obdivovat románský půlkruhový portál.

Zřícenina hradu Chřenovice

Zřícenina raně gotického hradu pochází z konce 13. století. Jejím zakladatelem byl zřejmě Léva z Janovic. Z hradu, který se již v roce 1545 uvádí jako pustý, se do dnešních dnů dochovala výrazná válcová věž – bergfrit (obránná věž vystavěná na nejohroženějším místě, převážně u vstupu do hradu), předhradí, příkopy, valy a zbytky hradeb.

Židovské památky

Ledeč nad Sázavou

Synagoga

Původní synagoga byla dřevěná, postavená roku 1606 ve stylu venkovského baroka. Po jejím požáru byla vystavěna roku 1729 synagoga nová. I ta byla v roce 1806 poškozena požárem a při opravě dostala klasicistní podobu. Interiér je opatřen zajímavou výzdobou.

Členy židovské komunity v Ledči nad Sázavou byli i staří rodiče světoznámého skladatele Gustava Mahlera. Dnes je objekt využíván k pořádání kulturních akcí.

Židovský hřbitov

Již od počátku 17. století (podle některých údajů od roku 1601) se na jihozápadním okraji města rozprostírá židovský hřbitov. Nejstarší náhrobek na hřbitově pochází z roku 1706.

Mezi dvě stě náhrobky barokního i klasicistního typu je nejcennější kamenná tumba (náhrobek připomínající tvarem antický sarkofág) z roku 1799.

Světlá nad Sázavou

Židovský hřbitov

Místní židovský hřbitov byl založen roku 1887. Do roku 1886 se pohřbívalo na starém hřbitově z roku 1742, z něj ale byly náhrobky za nacistické okupace odvezeny. Na novém hřbitově se dochovalo asi 170 náhrobků, z nichž některé sem byly přivezeny ze zrušených hřbitovů v Uhlířských Janovicích a Dolních Kralovicích.

Podlipnické gotické kostely

Kostel sv. Markéty v Loukově a kostel sv. Martina v Dolním Městě patří do skupiny gotických kostelů, souhrnně označovaných jako podlipnické. Interiéry ukrývají výjimečnou středověkou malířskou výzdobu.

Loukov

Kostel sv. Markéty

Kostel stojí na místě zaniklé vsi Loukov a v jeho blízkosti se kdysi nacházel statek, jehož majitel Naček z Lúkého byl spolu se svou rodinou donátorem kostela.

K jednoduší stavbě s převahou středověkých, vrcholně gotických forem byla v 17. století přistavěna věž. V interiéru kostela se dochovaly vzácné nástěnné malby ze 14. století, které tvoří podivuhodný ikonografický celek.

Dolní Město

Kostel sv. Martina

První písemná zmínka o kostele pochází z poloviny 14. století, pravděpodobně je však kostel o něco starší. Je možné, a vzhledem k podobnosti i pravděpodobné, že kostel byl postaven některou ze stavebních hutí činnou na nedalekém hradě Lipnice. Stěny presbytáře a východní stěna hlavní lodi jsou pokryty středověkou malířskou výzdobou s motivy Krista, Panny Marie, Jana Křtitele, evangelistů, apoštolů a dalšími vyobrazeními působivě rámovanými stylizovaným ornamentem, jenž má původ ještě v románské době.

Zahrádka

Kostel sv. Víta

Jedinou stavbou, která dodnes stojí z bývalého městečka Zahrádka, než byla obec zatopena při výstavbě vodní nádrže Želivka (Švihov) v letech 1965–1975, je kostel sv. Víta. Ten zůstal zachován z důvodů nálezů přemyslovské architektury z 12. století a nástěnných maleb ze začátku 14. století, které možná zobrazují členy panující dynastie Přemyslovců s jejich manželkami.

Hněvkovice

Kostel s. Bartoloměje

Pozdně románský jednodlný kostel byl ve středověku součástí širšího areálu, zbytky jeho opevnění můžeme dnes už spíše jen tušit. Při opravách interiéru v roce 1898 byly pod vápennými nátěry objeveny vzácné gotické nástěnné malby. Jedná se zejména o výjevy ze života Ježíše Krista (presbytář), dále o vyobrazení sv. Ondřeje, Krista ve slávě, Panny Marie Ochránitelky a dalších ikonograficky zajímavých scén.

Dolní Březinka

Napoleonský hřbitov

Žulový obelisk dal v roce 1841 na místě, kde bylo do společných hrobů pohřbeno až 1 200 vojáků, vztyčit majitel panství Jan ze Salm-Reif-erscheidtu. Za napoleonských válek totiž v nedalekém světelském zámku fungovala vojenská nemocnice pečující o raněné a nemocné všech válčících stran.

Číhošť

Geografický střed České republiky

V roce 2006 byl slavnostně odhalen pomník, který stojí na místě geografického středu ČR. Geometrickým středem republiky je těžiště plochy vymezené státními hranicemi, přičemž tuto plochu považujeme za výškově stejnou, tj. nebereme v úvahu horstva a nížiny. Celé okolí pomníku je upraveno pro pohodlí návštěvníků.

Pohled'

Selské muzeum Michalův statek

Selské muzeum je umístěné v tzv. Michalově statku. Původní majitelé – rod Michalů – vlastnili statek již roku 1591. Od nich jej v roce 2000 koupila obec Pohled' a po opravách byl v roce 2004 zpřístupněn veřejnosti. Je to jediný skanzen v kraji Vysočina.

Expozice zaměřená na ucelený obraz života selského lidu v období mezi koncem třicetileté války a zrušením roboty v Čechách se skládá z části obytné (světnice, černá kuchyně, komora) a hospodářské (chlév, sýpka, kolny, sklepy, stodola, drobné stavby).

Tasice

Sklářská huť Jakub

Sklárny vznikaly v místech, kde okolní lesy poskytovaly dostatek dřeva potřebného k topení a výrobě potaše. Nebylo tomu jinak ani u sklárny v Tasicích, která byla navíc postavena v místech s dostatkem kvalitního křemene nezbytného k výrobě. Sklárnou založil v roce 1796 huťmistr Ferdinand Čapek. Po 200 letech byla výroba ukončena. Dnes je možné se v rámci prohlídkové trasy seznámit s tímto jedinečným sklářským skanzenem. Sklárnou v Tasicích proslavil televizní seriál Jaroslava Dietla „Synové a dcery Jakuba skláře“.

Vilémovice

Vilémovický tis

Tis červený, *Taxus baccata* L., výška 10 m, obvod 335 cm.

Tento tis je pýchou Vilémovic, svou mohutností a vysokým věkem vzpomíná na život v záměčku, u kterého byl kdysi vysazen. Starý strom je již prořídlý a větve jsou proschlé, ale kmen je stále pevný.

Hroznětínská louka

Přírodní památka

Jedním z biotopů, který má za cíl chránit soustava chráněných území známá jako Natura 2000, je biotop smíšených jasanovo-olšových lužních lesů temperátní a boreální Evropy, u nás častěji označovaný jako potoční a pramenišní olšiny a jaseniny. Na Havlíčkovobrodsku je dobře vyvinut západně od obce Leština u Světlé, kde je již chráněn jako přírodní památka Hroznětínská louka. Ta a její podobně hodnotné navazující porosty byly vybrány do nově vznikající soustavy evropských chráněných území pod stejným názvem.

Melechov

Přírodní park

Území přírodního parku je tvořeno dvěma masívy, mezi kterými protéká přirozeně meandrující Koutecký potok. Severní hranici území tvoří známá Stvořidla v údolí řeky Sázavy. Ve střední části parku se zvedá vrch Melechov (708 m n. m.), který vytváří na všechny strany mírné svahy. Značná členitost reliéfu, charakter osídlení a způsob využívání v minulosti podmínily vznik typického krajinného rázu. Velice zachovalá je vegetace tvořená především vlhkými loukami, ostřicovými loukami a krátkostébelnými trávnicemi s výskytem řady chráněných druhů, jako např. prstnatce májového, vachty trojlísté, bařičky bahenní.

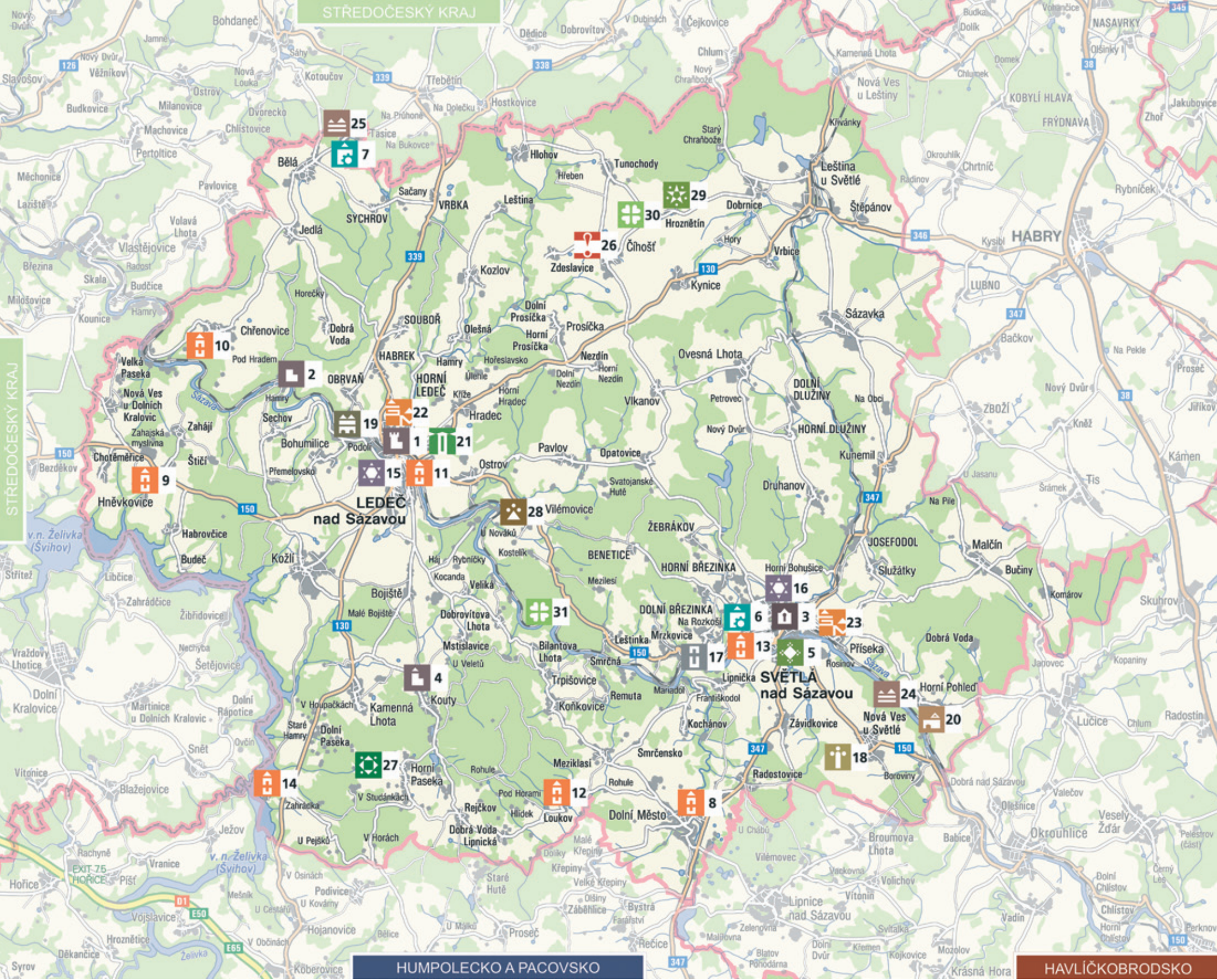
Stvořidla

Přírodní rezervace

Hluboce zaříznuté údolí Sázavy mezi městy Světlá nad Sázavou a Ledeč nad Sázavou je jedním z turisticky nejvyhledávanějších míst Českomoravské vrchoviny. Řeka Sázava je se svými přejemi, vystupujícími balvany a místy rychlým proudem populární zejména mezi vodáky.

Region Světelsko a Leděcko

1:100 000 0km 2km 4km 6km 8km 10km

- Region Světelsko a Leděcko
1:100 000
0km 2km 4km 6km 8km 10km
Legend:
- Cirkevní památky
- Zámek
- Muzea a galerie
- Rozhledny a vyhlídková místa
- Městská památková zóna
- Zajímavosti a unikáty
- Sochařská a drobná architektura
- Technická památka
- Tvrz
- Hrad
- Zřícenina
- Židovské památky
- Lidová architektura
- Skanzen
- Sepulkrální architektura
- Parky, obory a přírodní prvky
- Památné stromy
- Natura 2000
- Přírodní parky
- Zvláště chráněná území

Vybrané turistické zajímavosti regionu

1. Hrad Ledec nad Sázavou 49°41'48.404"N, 15°16'51.772"E
2. Zřícenina hradu Chřemovice 49°42'30.087"N, 15°14'48.026"E
3. Zámek Světlá nad Sázavou 49°40'2.45"N, 15°24'29.03"E
4. Tvrz Melechov, Kouty 49°39'1"N, 15°18'4"E
5. **Parky, obory a přírodní prvky**
Zámecký park, Světlá nad Sázavou 49°40'0.56"N, 15°24'24.624"E
6. Podemí, Světlá nad Sázavou 49°40'5.741"N, 15°24'17.558"
7. Sklářská huť Jakub, Tasice 49°45'34.798"N, 15°15'10.026"E
8. Kostel sv. Martina se zvonici, Dolní Město 49°37'53.044"N, 15°23'18.804"E
9. Kostel s. Bartoloměje, Hněvkovice 49°40'57.92"N, 15°11'56.681"E
10. Kostel sv. Václava, Chřemovice 49°42'30.087"N, 15°14'8.026"
11. Kostel sv. Petra a Pavla, Ledec nad Sázavou 49°41'43.799"N, 15°16'48.188"E
12. Kostel sv. Markéty, Loukov 49°37'43.466"N, 15°20'43.645"E
13. Kostel sv. Václava, Světlá nad Sázavou 49°40'2.979"N, 15°24'17.984"E
14. Kostel sv. Víta, Zahradka 49°37'25.109"N, 15°14'55.54"E
15. Synagoga, Ledec nad Sázavou 49°41'39.876"N, 15°16'47.005"E
16. Židovský hřbitov, Světlá nad Sázavou 49°40'20.614"N, 15°24'14.713"E
17. **Sepulkrální architektura**
Napoleonský hřbitov, Dolní Březínka 49°39'41.753"N, 15°23'11.987"E
18. Pomník zrušení roboty, Nová Ves u Světlé nad Sázavou 49°38'40.011"N, 15°25'59.059"E
19. **Městská památková zóna**
Městská památková zóna Ledec nad Sázavou 49°41'42.605"N, 15°16'39.802"E
20. Michalův státek, Pohled 49°39'31.702"N, 15°27'9.924"E

21. **Rozhledny a vyhlídková místa**
Věž hradu Ledec nad Sázavou 49°41'48.404"N, 15°16'51.772"E
22. **Galerie, muzea, pamětní síně**
Městské muzeum Ledec nad Sázavou 49°41'48.404"N, 15°16'51.772"E
23. Muzeum Světejska, Světlá nad Sázavou 49°40'2.45"N, 15°24'29.03"E
24. **Skanzeny**
Seiské muzeum Michalův státek v Pohledí 49°39'31.702"N, 15°27'9.924"E
25. Sklářský skanzen Huť Jakub v Tasicích 49°45'34.798"N, 15°15'10.026"E
26. **Zajímavosti a unikáty**
Geografický střed ČR, Čihošť 49°44'37.391"N, 15°20'19.6"E
27. **Přírodní parky**
Melechov 49°37'51.211"N, 15°17'7.343"E
28. **Památné stromy**
Vilémovický tis, Vilémovice 49°41'12.133"N, 15°19'22.674"E
29. **Natura 2000**
Hroznětínská louka 49°45'34"N, 15°21'44"E
30. **Zvláště chráněná území**
Přírodní památka Hroznětínská louka 49°45'34"N, 15°21'44"E
31. Přírodní rezervace Stvořidla 49°40'00"N, 15°19'59"E

www.dedictvivysociny.cz

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do vaší budoucnosti

ROP
Jihovýchod

Kraj **Vysocina**

Investice do vaší budoucnosti. Spolufinancováno Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj a krajem Vysočina.

Vydal: Krajský úřad kraje Vysočina, Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, květen 2011, Žižkova 57, 587 33 Jihlava, tel.: 564 602 111, www.kr-vysocina.cz

Neprodejné.